

Memo

Aan

Algemeen Bestuur van de BWB

Agendapunt

13

Onderwerp

Hervorming gemeentelijk belastinggebied en
aanpassing belastingstelsel waterschappen

Datum

27 oktober 2017

Aanleiding

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 14 juli 2017 is verzocht om in een volgende vergadering in een korte memo de stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen hervorming gemeentelijk belastinggebied te willen melden. In de memo zou ook de aandacht moeten uitgaan naar de aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen. Hieronder treft u een bondige schets van de ontwikkelingen tot nu toe op zowel het gemeentelijk belastinggebied als het belastingstelsel van de waterschapsbelastingen.

Hervorming gemeentelijk belastingstelsel

In 2015 heeft de commissie, "Rinnooy Kan", genoemd naar de voorzitter, het rapport "Bepalen betekent bepalen" uitgebracht. Deze commissie bepleit een uitbreiding van het lokaal belastinggebied met 4 miljard euro. Het Gemeentefonds zou gelijktijdig met dit bedrag worden verlaagd. Om de lastendruk voor burgers en bedrijven niet te laten toenemen zou de belasting op arbeid (loon- en inkomstenbelasting) met 4 miljard moeten worden verlaagd. Een verschuiving van rijksbelastingen naar het lokale belastinggebied.

In de kabinetsbrief van juni 2016, gericht aan de voorzitter van de Tweede Kamer, is te lezen dat het Kabinet-Rutte II denkt aan de invoering van twee brede (algemene) heffingen en de sanering van een aantal kleine belastingen. Het kabinet voorziet in de herinvoering van de in 2009 afgeschafte onroerendezaakbelasting gebruikers woningen en de invoering van een ingezetenenbelasting. Deze laatste belasting zou worden geheven van iedere ingezetene van 18 jaar of ouder. Bij de sanering van kleine belastingen denkt het demissionaire Kabinet Rutte II aan de afschaffing van de roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting, baatbelasting, woonforensenbelasting, hondenbelasting, reclamebelasting, precariobelasting op nutswerken. Die laatste is al per 1 juli 2017 afgeschaft. In de betreffende kabinetsbrief is aangegeven dat het om fundamentele keuzes gaat en de besluitvorming daarom aan het volgende kabinet wordt overgelaten.

Ook de VNG pleit voor een lokaal belastinggebied dat qua omvang beter past bij de steeds grotere hoeveelheid taken en verantwoordelijkheid van gemeenten. In reactie op de kabinetsbrief heeft de VNG eind 2016 aan het Kabinet-Rutte II een advies uitgebracht. Zij heeft daarbij een aantal ijkpunten geformuleerd. De VNG stelt op voorhand dat een verschuiving naar lokale belastingen niet een doel op zich is, maar nadrukkelijk moet worden gezien als een middel voor versterking van de lokale democratie. Verder geeft de VNG in haar advies aan, dat de herziening voor de

belastingbetaler zo veel mogelijk inkomensneutraal moet zijn en dat het afschaffen van kleinere heffingen alleen mogelijk is voor zover sprake is van aanvaardbare financiële gevolgen op gemeentelijk niveau.

In de verkiezingsprogramma's had de hervorming van het lokaal belastinggebied dit voorjaar geen prominente plaats: D66 en ChristenUnie zijn voor een uitbreiding van het lokale belastinggebied, ook de VVD staat er positief tegenover, terwijl 50plus tegen is. De overige partijen lieten zich hier niet over uit. Bij de kabinetsonderhandelingen vormt de hervorming lokaal belastinggebied geen speerpunt.

Pas na de vorming van een nieuw kabinet wordt mogelijk meer bekend of, in welke omvang en wanneer de hervorming van het gemeentelijke belastinggebied gestalte zal krijgen. De BWB zal, zodra de contouren bekend zijn, graag behulpzaam zijn bij het in beeld brengen van de effecten voor elke afzonderlijke gemeentelijke deelnemer.

Waterschapsheffingen

Op verzoek van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft de Unie van Waterschappen de Commissie Aanpassing Belastingstelsel (CAB) ingesteld. De CAB doet onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het belastingstelsel van de waterschappen: is het belastingstelsel geschikt om de uitdagingen die op ons afkomen (klimaatadaptatie, circulaire economie, duurzaamheid) op de middellange termijn op te vangen? Zijn er belemmeringen die moeten worden weggenomen en zijn er oplossingen voor de knelpunten die op dit moment in het stelsel worden ervaren?

De uitgangspunten die het Uniebestuur aan de Commissie heeft meegegeven zijn onder andere: eenvoud, lage perceptiekosten en transparantie. Daarnaast moet werk worden gemaakt van de aanbevelingen van de OESO (betere toepassing van principes als belanghebbende, kostenveroorzaker, vervuiler betaalt).

De CAB betreft de 3 belangrijkste heffingen van de waterschappen in het onderzoek: watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. Bij de watersysteemheffing is het profijtbeginsel (wie belang heeft bij de voorzieningen van het waterschap, betaalt daar ook voor) het leidende beginsel. Bij de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing zijn dat respectievelijk het kostenveroorzakingsbeginsel en het beginsel de vervuiler betaalt. Wie stoffen op de rioolwaterzuiveringsinstallatie brengt en daardoor kosten voor het waterschap veroorzaakt, moet betalen. Wie stoffen levert die 'gunstig' zijn, wordt in de heffing tegemoet gekomen. De verontreinigingsheffing is aan de orde wanneer er verontreiniging aan het oppervlaktewater wordt toegevoegd (de vervuiler betaalt).

Een betere toepassing van de principes moet tot een rechtvaardiger en eerlijker stelsel leiden. De CAB past een consistente redeneerlijn toe. Enkele zaken waar de CAB op dit moment aan denkt en aan het bestuur van de Unie van Waterschappen zou willen voorstellen, zijn:

- watersysteemheffing: de kosten van voorzieningen die waterschappen boven op hun normale taakuitoefening voor belanghebbenden verrichten, worden zoveel mogelijk bij deze belanghebbenden in rekening gebracht.
- zuiveringsheffing: hemelwater veroorzaakt hoge kosten op de rioolwaterzuiveringsinstallaties van de waterschappen. De CAB onderzoekt of het mogelijk is om via een opslag op het tarief van de zuiveringsheffing de problematiek aan te pakken. Een andere belangrijke denkrichting in de zuiveringsheffing is om maatwerk te leveren aan grote bedrijven met 'gunstig' afvalwater.

- verontreinigingsheffing: bedrijven die directe lozingen in oppervlaktewater doen, betalen nu al verontreinigingsheffing. In lijn hiermee beziet de CAB de mogelijkheden om ook andere lozingen dan zogenaamde puntlozingen die in oppervlaktewater plaatsvinden, te belasten.

De CAB is op dit moment nog druk aan het studeren. Rond het kerstreces hoopt de Commissie de leden-waterschappen en andere stakeholders te consulteren. Begin volgend jaar zal het advies aan het bestuur van de Unie van Waterschappen worden aangeboden. Eerst daarna zal het politieke besluitvormingsproces in gang worden gezet.